

особливостями поховальних споруд, наявністю і розміщенням поховального інвентарю кенотафи відповідали зрубним обрядовим нормам, відрізняючись лише відсутністю останків небіжчика. Більшість кенотавів також вирізняються рисами соціально значущих похованням. У 16 випадках (61,5%) вони мали самостійні насипи або досипки, характеризувалися складністю й масштабами поховальних споруд, супроводжувалися м'ясною напутьною їжею і багатим інвентарем (бронзові ніж та підвіски, кістяний гребінь тощо).

Статистичні підрахунки дозволили встановити, що в Північному Приазов'ї найбільш масовою формою поховання є індивідуальне трупопокладення (інгумація), скорчено на лівому боці, з руками зігнутими в ліктях і розташованими у обличчя або перед грудьми померлого. Даний вид поховання, поширений по всьому ареалу зрубною культури, слід визнати стандартом або «зрубною» обрядовою нормою. Всі відмінні від «стандарту» способи поховання можуть розглядатися як відхилення від норми.

Література

1. Плешивенко А.Г. Могильник кургана «Бабакова Могила» из Северного Приазовья / А.Г. Плешивенко // ДСПК. – Т. IV – Запорожье, 1993. – С. 128-156.
2. Забавін В.О. Курган зрубною культури в Північно-Східному Приазов'ї / В.О. Забавін, С.Г. Небрат // АА. – Вып. 26. – Донецк, 2013. – С. 179-195.
3. Посредников В.А. Курган срубного времени у с. Заможное на Донетчине (к относительной хронологии типов погребальных сооружений) / В.А. Посредников // ДАС. – Донецк, 1992. – № 2. – С. 84-93.
4. Самар В.А. Верхняя хронологическая граница кмк и покровская культура Северного Приазовья / В.А. Самар // Проблемы изучения катакомбной культурно-исторической общности (ККИО) и культурно-исторической общности многоваликовой керамики (КИОМК). – Запорожье, 1998. – С.75-83.
5. Самар В.А. Курган Срубного времени из Приазовья / В.А. Самар // ДСПК. – Т. II. – Запорожье, 1991. – С. 125-126.
6. Ильюков Л.С. Курганы Миусского полуострова / Л.С. Ильюков, Л.М. Казакова. – Ростов: Изд-во Ростовского ун-та, 1988. – 168 с.
7. Усачук А.Н. Раскопки кургана срубной культуры на территории аэропорта города Донецка / А.Н. Усачук, В.А. Подобед, Ю.Б. Полидович, В.В. Цимиданов // ДАЗ. – 2009/2010. – Донецк: Вид-во ДонНУ, 2010. – № 13/14. – С. 185-202.
8. Привалова О.Я. Курганы бассейна Мокрой Волновахи (Северо-Восточное Приазовье) / О.Я. Привалова // АА. – Вып. 14. – Донецк, 2004. – С. 153-177.

УДК 94(477)"1859"

Коробка В.М., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історичних дисциплін
Коробка Ю.В., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історичних дисциплін

ЗАСНУВАННЯ В МІСТІ МАРІУПОЛІ «ГРОМАДИ ОКРЕМОЇ ВІД ГРЕЦЬКОЇ» 1859 р.

9 січня 1859 р. з ініціативи міністра фінансів Олександра Княжевича та з височайшого дозволу у вищих державних установах Російської імперії було ініційовано законодавчий процес із заснування в місті Маріуполі громади окремої від грецької і про порядок приписки до неї.

Законодавчу ініціативу було сформульовано в записці в Державну Раду на ім'я державного секретаря, очільника канцелярії Державної Ради, Володимира Буткова [1]. Записка містила короткий виклад сутності справи. А вона полягала в наступному. Маріупольська міська грецька громада скаржилася міністру фінансів на те, що Катеринославська казенна палата включає до складу маріупольських купців та міщан

іногородніх осіб і клопоталося про заборону цього на майбутнє. На обґрунтування вимоги мариупольчани нагадали про особливі пільги, які начебто містила катерининська «Жалованная грамота христіанам грецького закону, вышедшим из Крыма в Азовскую губернию на поселение» від 21 травня 1779 р. [2].

Вміщені в записку О. Княжевича пояснення підстав таких вчинків, сформульовано самою Катеринославською губернською казенною палатою. Їх сенс зводився до наступного: зазначений акт не містить ніяких виняткових положень стосовно купців, майстрових, «промисловців» – переселенців з Криму, яким призначено помешкання в Катеринославі та Маріуполі (в оригіналі – Маріанополі). Остаточо з'ясовуючи ситуацію, катеринославська губернська адміністративно-фінансова установа наголошувала на тому, що зарахування до мариупольських купців та міщан різних осіб як-от розкріпачених (вільновідпущених), іноземців, що вступили в підданство Російської імперії тощо, здійснювалося на підставі загальних узаконень [3].

Записка містила висновки міністра внутрішніх справ Сергія Ланського, який повідомив, що він, визнає доречними з цього приводу пропозиції Новоросійського і Бессарабського генерал-губернатора: зараховувати до мешканців міста як «руських», так й іноземців без надання привілеїв, «дарованих грекам». У той самий час С. Ланської запропонував утворити в Маріуполі з «руських» та іноземців за відбуттям ними повинностей особливу окрему від «греків» громаду, підпорядковану місцевому управлінню. У записці відобразилась й згода з цим міркуванням міністра державного майна [4].

З-поміж іншого в записці містилось міркування головнокеруючого II відділенням Власної Його Імператорської Величності Канцелярії графа Дмитра Блудова, який відзначав, що Грамотою 1779 р. «греки», які побажали вступити в міські стани, отримали загальні права для міських жителів, на які не впливали пільги, даровані переселенцям. У наслідок перетворень у відповідності із Городовим положенням 1785 р. для Маріуполя не зроблено ніяких особливих прав та переваг [5]. З цього випливав, за тлумаченням Д. Блудова, дозвіл прираховувати і до Маріуполя різного звання людей на чинних, обумовлених законодавством, підставах, без згоди громади, яка є там [6].

Цілковито погоджуючись з такими аргументами, міністр фінансів підтвердив їх статтями 434, 462, 464 – 470, 472 – 476, 480 – 487 законів про стани 9-го тому Зводу законів Російської імперії (вид. 1857 р.) [7]. О. Княжевич, разом з тим, навів і законодавчо обґрунтовані підстави відмови у прийнятті нових мешканців до міської громади – позбавлення певної особи доброго імені судом, або наявність, навіть у незасудженого, очевидної вади, усім відомої [8].

Підсумовуючи викладене, міністр фінансів запропонував в місті Маріуполі «понад існуючу там» «грецьку громаду», що користується на підставі «Височайшої грамоти» 1779 р. особливими привілеями, утворити «окрему громаду», до якої прираховувати як «руських», так й іноземців. При цьому знову утворена громада має турбуватися про відбуття її членами повинностей та підпорядковуватися місцевій міській думі за загальними правилами [9].

З цим висновком міністра фінансів погодився департамент законів (4 лютого 1859 р) та загальне зібрання (2 березня 1859 р.) Державної ради. Останнє визначення оформлювалось як «мненіє», що після затвердження імператором (30 березня 1859 р.) [10] набуло сили закону.

Література

1. РДІА. – Ф. 1149, оп. 5т – 1859, спр. 3, арк. 1.
2. Там само. – Арк. 1 зв.
3. Там само.
4. Там само. – Арк. 3 зв.
5. Там само. – Арк. 3 зв. – 4 зв.
6. Там само. – Арк. 4 зв.
7. Там само. – Арк. 10 – 10 зв.

8. Там само. – Арк. 12.
9. Там само. – Арк. 13.
10. Там само. – Арк. 20, 23, 25, 26.

УДК 364.682.4(477) "196/198"

Мельник А.М., аспірант кафедри історичних дисциплін

МІСЦЕ ГУРТОЖИТКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЖИТЛОМ РОБІТНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УРСР (ДРУГА ПОЛОВИНА 1960-Х – ПОЧАТОК 1980-Х РР.)

Житло є невід'ємною складовою життя людини. Житлові умови в значній мірі обумовлюють її фізичне здоров'я і психологічний стан, накладають відбиток на формування та розвиток особистості, впливають на можливість створення сім'ї і на стосунки між її членами.

Характерний для радянської економіки пріоритет у розвитку промисловості групи «А», провідною галуззю якої була чорна металургія, призводив до того, що в містах, де розташовувалися металургійні підприємства, простежується постійний приріст мешканців. Зведення осель за типовими проектами, що розпочалося з середини 1950 х рр., зменшило гостроту житлової проблеми повоєнних років, поліпшивши побутові умов багатьох громадян. Тим не менш, темпи житлового будівництва відставали від запитів населення, тому робітники металургійних підприємств, які потребували поліпшення житлових умов, ставали на облік за місцем роботи, щоб у порядку черговості отримати квартиру від підприємства. Кількість сімей та однаків, які стояли в черзі на поліпшення житлових умов, на кінець 1980 р. у міських поселеннях Донецької обл. становила 167,4 тис., Дніпропетровської обл. – 132,6 тис., Луганської обл. – 88,3 тис., Запорізької обл. – 77 тис. [1, с. 146].

Мета роботи полягає у визначенні місця гуртожитків у забезпеченні житлом металургів протягом другої половини 1960-х – початку 1980-х рр.

Враховуючи чисельність черг на житло, очікування на його отримання могло тривати декілька років, а іноді і десятиріччя. Тому, щоб забезпечити металургів тимчасовим помешканням їм надавали місця в гуртожитках підприємств. Гуртожитки були двох видів: для проживання самотніх робітників і для проживання сімей. Перші знаходилися у спільному користуванні кількох осіб, які не перебували у сімейних стосунках [3, с. 19]. Типові проекти гуртожитків для самотніх робітників передбачали багатоблокові кімнати, а також кухні, кімнати для відпочинку і занять, що перебували у загальному користуванні [2, с. 263]. У гуртожитках для проживання сімей одна чи кілька кімнат знаходилися у відособленому користуванні сім'ї [3, с. 19]. Проте з 1975 р. гуртожитки для самотніх почали будувати за новими проектами, які передбачали скорочення кількості жилих кімнат у блоках і можливість їх переобладнання на квартири для посімейного заселення [2, с. 264].

Середньорічна чисельність металургів, які мешкали у гуртожитках, в період з другої половини 1960-х до початку 1980-х рр. складала більше 41 тис. осіб. Серед робітників підприємств чорної металургії, забезпечених житловими приміщеннями, у 1969 р. в Запорізькій обл. в гуртожитках мешкали 7,1% (6583 особи) [5, а. 9], а у 1980 р. їх кількість зросла до 10% (8714 осіб) [6, а. 62]. У Донецькій обл. даний показник зріс відповідно з 4% (10509 осіб) [5, а. 6] до 5,4% (11814 осіб) [6, а. 38]. Протягом другої половини 1960-х – початку 1980-х рр. по Дніпропетровській обл. кількість робітників, які проживали в гуртожитках, складала близько 6%: 21600 осіб у 1969 р. [5, а. 5] і 19172 особи у 1980 р. [6, а. 29]. Однак у Ворошиловградській обл. даний показник скоротилася з 4% (2718 осіб) [5, а. 3] до 3% (1555 осіб) [6, а. 20].

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XX підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

02 лютого 2018 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2018

УДК 061.3 (063)

ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2018. – 368 арк.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол №8 від 28.02.2018)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

*Члени
редколегії:* Булатова О.В., д.е.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Лисак В.Ф. д.і.н., проф.; Омельченко В.Я., д.е.н., проф.; Павленко О.Г., д.філол.н., доц.; Романцов В.М. д.і.н., проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Толпежников Р.О., д.е.н., доц.; Чентуков Ю.І., д.е.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XX підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 02 лютого 2018 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний університет

Шебаніц Д.М. ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	64
Шелухин Н.Л. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ БИЗНЕСА КАК ПРИОРИТЕТНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ.....	66

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Гапонюк О.І. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	69
Лаврентьєва Л.В. МЕНЕДЖМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ... ..	71
Мацука В.М. ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	73
Омельченко В.Я., Омельченко А.П. НАПРАВЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДЕКОММЕРЦІАЛІЗАЦІЇ В ГОСТИНИЧНОМУ БИЗНЕСЕ.....	75
Осипенко К.В. РЕГІОНАЛЬНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ КЛАСТЕР: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ.....	76
Перепада Ф.Л. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ СТРУКТУР В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.....	79
Семкова Л.В. ПРИОРИТЕТИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	81

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Пастернак О.М. АСПЕКТИ ПОВОДЖЕННЯ З ПРОМИСЛОВИМИ ВІДХОДАМИ.....	84
Темирова-Хмикіна В.І. УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПІДПРИЄМСТВАХ.....	85
Терещенко С.І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІОЛОГІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНО ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ.....	87
Черніченко Г.О., Мітюшкіна Х.С. НЕОБХІДНІСТЬ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ У ДОНЕЦЬКОМУ РЕГІОНІ.....	90
Чечета Н.О. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ.....	92
Дяченко О.Ф. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ НА ПІДСТАВІ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ.....	94
Коляда Ю.Є., Меркулова К.В. ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМ ВОЛЬТЕРА З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ.....	95

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

Арабаджи С.С. ОГЛЯД ІСТОРІОГРАФІЇ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ДЖЕРЕЛ З ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ГРЕЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	97
Веремєєва М.В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ	99
Волониць В.С. ВИПАДКИ ПАЧКАРСТВА У ДІЯЛЬНОСТІ НІЖИНСЬКИХ ГРЕКІВ – КУПЦІВ ХVІІІ СТОЛІТТЯ	100
Демченко А.В. ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ 1890-Х РОКІВ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ПРАЦІВНИКІВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	102
Забавін В.О. РЕШТКИ НЕБІЖЧИКІВ В ПОХОВАННЯХ ЗРУБНОЇ КУЛЬТУРИ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	105
Коробка В.М., Коробка Ю.В. ЗАСНУВАННЯ В МІСТІ МАРІУПОЛІ «ГРОМАДИ ОКРЕМОЇ ВІД ГРЕЦЬКОЇ» 1859 Р.	107
Мельник А.М. МІСЦЕ ГУРТОЖИТКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЖИТЛОМ РОБІТНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УРСР (ДРУГА ПОЛОВИНА 1960-Х – ПОЧАТОК 1980-Х РР.)	109